

„Talpunk alatt a történelem”

Óbudai történelmi séta

Kedves Diákok!

Óbudán sétálva legtöbbször a talpunk alatt rejtőznek Óbuda mintegy 2000 éves történetének emlékei. Természetesen mi elsősorban a felszín felett látható emlékeket fedezzük fel.

Ha eltévednétek, használjátok a térképet!

<https://data2.openstreetmap.hu/hatarok/hatarok.php?hatar=%C3%93buda>

1. Miután leszálltatok a HÉV-ről az Árpád-hídnál, rögtön a Szentlélek tér közepén láthatjátok a Szentháromság szobrot, melyet a 18. században emeltek a pestisjárványban elhunytak emlékére. A szoborcsoport egyik alakja Szent Flóriánt ábrázolja, aki római katona volt és keresztény hitéért végezték ki. A tűzoltók védőszentje.

a) Mi az ismertetőjegye Szent Flóriánnak, mely minden ábrázolásán megjelenik?

A séta során még két helyen találkozol a szent ábrázolásával. Egy fogadalmi oltáron, melyen a pestis és a földrengés ellen is oltalmazó szentek láthatók és egy templom előkertjében.

b) Hol találhatod rá a fogadalmi oltárra és hogy hívják a másik két szentet?

c) Melyik téren (egy templom előtt) található a "harmadik" Szent Flórián szobor?

d) Milyen címerállat látható a szobrok talapzatán?

2. A Szentháromság szobor mögött áll az Óbudai Gimnázium. A homlokzaton emléktábla hirdeti, hogy Óbudán Zsigmond király egyetemet alapított a 14. században.

a) Melyik volt a középkori egyetem címere?

I. A kétféjű sast ábrázoló címer?

II. A könyvet nyújtó kezét ábrázoló címer?

III. A Szent Koronát ábrázoló címer?

b) Mikor alapították a jelenlegi gimnázium elődjét? (Akkor még a Szürke Nénék (apácák) Intézetének Kisdédóvója, Elemi és Polgári iskolája.)

3. Amikor a Szentlélek téren és a Fő téren sétálunk, tényleg a talpunk alatt bújjik meg a történelem. A középkorban itt voltak a fő egyházi épületek. A gyönyörű, gótikus templomok maradványai, makettjei az Óbudai Múzeumban láthatók.

Most oda nem térünk be, de a mellékelt térkép segítségével találjátok ki, mely templomok álltak ezen a helyen és írjátok rá a számozást a térképre!

A térkép tetejéről az aljáig haladva:

1. ferencesek temploma és kolostora 2. romos Szent Péter templom 3. gótikus Szűz Mária templom 4. klarissza apácák kolostora 5. királynéi vár

4. A két tér meghatározó épületegyüttese a Zichy család kastélya, mely a 18. században épült. Az épületben több múzeum is van. Később még jól jöhet, ha megnézik, melyek ezek a múzeumok! **Menjete be az épület főkapuján és döntsétek el, milyen stílusban épült a kastély!**

Egy kis segítség: különböző korstílusok jellemzői:

- a) román stílus - tömör falak, lőrészerű ablakok
- b) gótikus stílus - csúcsíves ablakok, támpillérek, színes ólomüveg ablakok
- c) reneszánsz - az épület vízszintes tagolása, ókori (görög, római) oszlopfők
- d) barokk - mozgalmasság, sok oszlop, kagyló- és csigamotívum

5. Ha tovább sétáltok a Fő téren, már a századforduló (19/20. század fordulója) hangulatát is érezzük.

Találjátok ki, hogy melyik épület részlete látható a fotón, és milyen intézmény működik az épületben!

6. A fenti épület mellett találjátok Óbuda első polgármesterének szobrát.

a) Ki volt az első polgármester?

b) Milyen fontos, a főváros történetét meghatározó változást támogatott a polgármester?

7. Most induljatok el a Kórház utcán a Flórián téri aluljáró felé. Itt már a római kori, az aquincumi legio II. Adiutrix táborának a területén járunk. Az utca jobb oldalán lévő parkban rekonstruálták a tábor keleti kapujának egy részét. **Nézzétek meg az információs táblát és döntsetek el, hogy a rekonstruált kapu a kocsik vagy a gyalogosok számára szolgált!**

A Flórián téri aluljáróig, a mai irodaházak helyén állt a kaszárnyák egy része, ezekből csak kis falmaradványokat láthatók.

8. Az aluljáró igazi múzeum, kiállítótér! Először az Óbudához valamilyen módon kapcsolódó, híres emberek tablói mellett megyünk el.

a) A bemutatott híres emberek közül kinek van múzeuma a Zichy kastély épületegyüttesében?

b) Hogy hívják azt a világhírű focistát, aki az Aranycsapat csatára volt és 2025. február 2-áig időszakos kiállításon mutatja be az Óbudai Múzeum?

9. De most vissza a római légiós táborba, ahol egy 15 000 m² alapterületű, 48 teremmel (hideg és meleg vizes medencék, szauna, gőzfürdő, sportcsarnok) rendelkező fürdő várta a tisztálkodni, sportolni vágyó katonákat. Sajnos technikai okok miatt csak a műanyagfalon tudunk belesni a feltárt területre.

a) Hogyan nevezték a római korban a fürdőt?

b) A kép segítségével írd le, milyen módon fűtötték a termeket, a medencéket?

10. Az aluljáró falain római sírkövek, kőtöredékek másolatait látjátok. Keressétek meg az alábbi síremlékeket és válaszoljatok a kérdésre!

a) Milyen formájú hadi jelvényt tart a kezében a katona ezen a sírkövön?

b) Keressétek meg azt a sírkövet, mely delfineket is ábrázol és találjátok ki, milyen feladata volt a katonának a hadseregben! (Mit tart a kezében?)

c) Két kőtöredéken is fellelhető a katonatisztek között nagyon népszerű Mithras kultusz nyoma. A domborművön Mithras isten egy állatot öl meg, mely jelentheti a rossz legyőzését, illetve a Világ létrejöttének kezdetét. **Milyen állatot dőf le az isten?**

11. Ha a Flórián Üzletközpont felé vennénk az utunkat, akkor a katonai tábor egyik tiszt házának alapjait láthatnánk, de most az aluljáró végén jobbra jöjjünk fel! Itt a tábor déli kaputornyai előtt áll egy oltárkö. **Melyik istent jeleníti meg a pajzsos, sisakos alak?**

12. Most forduljunk vissza az aluljáróba és a bal oldalon jöjjünk ki. Ha felsétálunk a lépcsőkön, nézzük meg a Fogadalmi oltár szoborcsoportot és megtaláljuk az első kérdések egyikére a választ.

13. A parkon átvágva a Kálvin közbe értek. **Ki az az építész, aki az erdélyi népi építészet stílusjegyeit alkalmazva az Óbudai Református Templom parókiáját (paplak) tervezte?**

A templom és parókia alatt rejtőznek a középkori vár maradványai. Tudtad, hogy Óbuda a középkorban a királynék uradalma volt? Nagy Lajos adományozta édesanyjának, a lengyel Piast Erzsébetnek. Az Óbudai Múzeum középkori sétáin és tárlatvezetésein erről többet is megtudhatsz.

14. Most balra fordulva vágjunk át egy parkolón, kiérkezünk a Kiskorona utcába, ahonnan balra nyílik a Korona tér. A lakótelep után ismét a századforduló hangulatát idéző világba csöppenünk. Itt találjuk a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumot. **Ki az az író, aki ebben az épületben élt, és az Óbudai Múzeum „Közös otthon, saját érzés – Óbudai írók, írók Óbudán” időszaki kiállításában is szerepel?**

Az MKVM ingyenesen látogatható "Nekem soha nem volt otthonom" című kiállításán megismerhetjük milyen miliőben élt az író, melyek voltak kedvenc vendéglátóhelyei. Az utóbbiak közül kettőt az utunk során mi is megkeresünk.

15. Az első itt volt a közelben, a Bródy Kávéház! Eredetileg a Koronához és az Oroszlánhoz címzett fogadó működött az épületben. Ma melyik kulturális intézménynek ad otthont a régi kávéház épülete?

https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag/nemzetisegek/nemetek/bp_obuda/kockas_abrosz_jo_kadarka/pages/007_kavehazak_obudan.htm

16. Most induljunk tovább az Óbudai utcán a Szent Péter és Pál templom felé, mely özvegy gróf Zichy Péterné, gróf Bercsényi Zsuzsanna támogatásával épült fel a 18. században, barokk stílusban!

a) A templom hátsó falához érkezünk. Melyik világháború áldozatainak állít emléket az itt látható dombormű?

b) Milyen Mátyás királyhoz kapcsolódó emlékmű található a templom oldalfalában, melynek másolata az Óbudai Múzeumban is megtalálható?

c) Ki alapította a Képes Krónika szerint a hajdani Szent Péternek szentelt budai társaskáptalant? A Szent Erzsébet teret körüljárva, megtaláljátok a választ!

17. Jobbra fordulva a Lajos utcán eléred az Óbudai Zsinagóga épületét. Óbudán a 18. század elejétől kezdve éltek zsidók, a Zichy család támogatta betelepülésüket. A zsidó lakosok által fizetett oltalompenz gyarapította a család jövedelmét, a betelepülők számára a pesti országos vásárok közelsége biztosított jó lehetőséget.

a) Mikor épült a klasszicista zsinagóga, mely a negyedik itt felépített imaház?

b) Miért "némult el" a zsinagóga 1944-ben?

c) Tippelj, hány Dávid-csillag díszíti a felújított zsinagóga mennyezetét? (Az épületlátogatást előre egyeztetni kell!)

több, mint 5.000

több, mint 10.000

több, mint 20.000

<https://epiteszforum.hu/a-megujult-obudai-zsinagoga>

18. Most fordíts háttat a zsinagógának! Az előtted álló területen volt a középkorban a piactér. Ide vízi úton, a Dunán is érkeztek áruk: bor, só, keleti fűszerek. Az egykori piactér északnyugati sarkánál áll az egyetlen középkori eredetű, fennmaradt épület, a klarissza apácák szolgálatában álló Ferenc deák lakóháza. **Melyik utca, hányas számú háza ez az épület?**

19. Az épület sarkánál kanyarodj a Zichy utcába! Az utca a negyed híres étterméhez vezet, melynek az általunk már említett (kérdezett) író rendszeresen a vendége volt.

a) Mi a neve az 1899-ben nyílt étteremnek?

b) Mit tart az étterem cégérén látható pincér a kezében?

c) Mit eszik az író novelláiból készült filmben a főhős?

20. Sétálj tovább a Perc utca felé! (Ha a vendéglővel szemben állsz, balra indulj!) A Perc és a Lajos utca sarkán áll ez az épület, a 200 éves fennállás után 1997-ben megszűnt Goldberger Textilgyár épülete. A gyár elődje a Goldberger Ferenc által 1784-ben alapított kékfestő manufaktúra, melynek épületében ma az Óbudai Múzeum - Goldberger Textilipari Gyűjteménye található. **Nézz utána, melyik uralkodó adott nemesi címet a családnak 1867-ben?**

21. Most visszatérünk a középkori Óbudához. A Mókus utca végén kanyarodj jobbra, egy iskola udvara mellett haladunk, a Kiskorona utcánál szintén jobbra fordulj! Itt már a középkori királynéi városrészben járunk és az iskola udvarán az egykori klarissza kolostor maradványait látjuk. A romok csak az Óbudai Múzeum középkori sétáin látogathatók.

a) Ki alapította a klarissza apácák kolostorát?

b) Milyen társadalmi feladatot láttak el a klarissza apácák?

22. Ezzel a séta végére értünk, a Kiskorona utcán tovább sétálva eljutsz a Kálvin közig, onnan a Flórián téri aluljáróba.

De van még egy utolsó kérdés. A sokat emlegetett írótól származik az alábbi idézet.

"Az óbudai nőknek nehezebb dolguk van a járás körül, mint másoknak. Magassarkú cipőben kell ifjú és ruganyos léptekkel járniok, hegyes, gonosz köveken, amelyeknek szinte csak egyetlen céljuk van ezen a földön: a szép lépéseket megnehezíteni. "

Hogyan nevezzük ezeket a "gonosz köveket", mellyel az óbudai és más budapesti utcákat is burkoltak a 20. század második feléig?